

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики та математичних методів в економіці
Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 051 «Економіка»
(шифр та найменування спеціальності)
За освітньою програмою
«Бізнес-економіка та аналітика»
(назва освітньої програми)

на тему:

«Статистична оцінка тенденцій розвитку малого бізнесу як фактору економічного зростання»

Виконавець:

студентка факультету економіки та управління підприємництвом

Колесник Є. В. _____

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Траченко Л. А. _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність проблеми. Малий бізнес відіграє суттєву роль в розвитку економіки будь-якої країни, включаючи Україну. Згідно з офіційними статистичними даними, український малий бізнес складає більше 94,2% від загальної кількості підприємств країни та забезпечує працю 46,9% населення. Разом з тим, малий бізнес в Україні є важливим джерелом зайнятості та головним драйвером економічного зростання країни. Однак, малі підприємства стикаються зі значними проблемами, такими як високі податки, бюрократія, недостатність фінансової та технічної підтримки. У зв'язку з цим, важливо провести статистичне дослідження малого бізнесу в Україні, щоб визначити його розміри, структуру, проблеми та перспективи розвитку.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Головною метою кваліфікаційної роботи є статистичний аналіз стану та особливостей розвитку малого бізнесу в Україні та в Київській області на основі статистичних даних, визначення проблем та шляхів їх подолання.

У роботі визначенні і вирішенні наступні завдання:

- досліджена сутність малого бізнесу та передумови його виникнення;
- проаналізовані методи дослідження малого бізнесу;
- визначено місце малого бізнесу в економічному розвитку країни;
- проведено аналіз динаміки показників малих підприємств;
- досліджено структуру малого бізнесу за допомогою статистичного аналізу;
- розроблені прогнози розвитку показників діяльності малого бізнесу в Україні на 2023 та 2024 роки;
- проаналізований стан та розвиток малого бізнесу в Київській області;
- проведено порівняльний аналіз розвитку малого бізнесу в Київській області з іншими регіонами України;
- прогнозована кількість малих підприємств у Київській області.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процеси діяльності малих підприємств України загалом та Київської області.

Предметом дослідження є статистичне дослідження розмірів, структури, проблем та перспектив розвитку малого бізнесу в Україні та в Київській області на основі відповідних статистичних даних.

Методи дослідження. При виконанні кваліфікаційної роботи використовувались такі статистичні методи як: метод порівняння, метод статистичних групувань, аналіз динаміки та графічний метод. Для обробки й аналізу інформації використовувалися такі комп'ютерні програми: Microsoft Excel та Microsoft Word.

Інформаційною базою досліджень є статистичні дані Державної служби статистики України, нормативно-законодавчі акти України, наукові дослідження вітчизняних вчених, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, навчальні посібники, наукові статті, а також роботи таких

науковців як Р. О. Мірошник, У. О. Прокоп'єва, О. В. Рижко, Л. А. Траченко, В. В. Степаненко, І. С. Сидорук, А. З. Підгорний та інші.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано тези:

Траченко Л.А., Колесник Є. В. Оцінка стану малого бізнесу в Київській області. Актуальні аспекти сучасної статистичної науки і практики: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті проф. А.З. Підгорного, м.Одеса, 7 червня 2024 р. Одеса, 2024, с.65-66.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми кваліфікаційної роботи, сформульовано мету та завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, відображено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі кваліфікаційної роботи «**Теоретичні аспекти статистичного дослідження малого бізнесу**» було розглянуто роль малого бізнесу в економічному розвитку країни, а також надано теоретичну інформацію про сутність малого бізнесу та методи його дослідження.

У другому розділі кваліфікаційної роботи «**Статистичний аналіз малого бізнесу в Україні за 2013-2022 роки**» було проведено аналіз стану, розвитку та структури малих підприємств в Україні. Крім того, було складено прогноз обсягу реалізованої продукції малих підприємств на 2023 та 2024 роки.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи «**Статистична оцінка розвитку малого бізнесу в Київській області за 2013-2021 роки**» було проаналізовано стан та розвиток малих підприємств Київської області. Також було проведено порівняльний аналіз розвитку малого бізнесу в Київській області порівняно з іншими регіонами України. Прогнозовано кількість малих підприємств у Київській області на 2022, 2023 та 2024 роки.

ВИСНОВКИ

Отже, мета і завдання кваліфікаційної роботи, а саме проведення статистичного аналізу стану та особливостей розвитку малого бізнесу в Україні та в Київській області на основі статистичних даних, визначення проблем та шляхів їх подолання, були виконані. Було розглянуто основні теоретичні аспекти процесів діяльності малих підприємств; проаналізована динаміка та структура основних показників малого бізнесу; розроблені прогнози обсягу реалізованої продукції малих підприємств в цілому по Україні та їх кількості у Київській області на основі аналітичного вирівнювання.

У результаті проведеного статистичного дослідження процесів діяльності малих підприємств в Україні та Київської області дійшли таких висновків.

1. Малий бізнес – це підприємницька діяльність, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, які зареєстровані відповідно до законодавства України та відповідають критеріям малих підприємств. Його сутність полягає в здатності задовольняти потреби населення в товарах та послугах, створювати робочі місця, стимулювати конкуренцію та інноваційну діяльність. Малий бізнес виконує економічні, соціальні та інноваційні функції, йому властиві невеликий розмір, гнучкість та широкий спектр діяльності.

Для виникнення малого бізнесу в Україні існували вагомі причини та передумови, такі як: економічні, соціальні, правові, технологічні та індивідуальні. Всі ці фактори в сукупності дають великий поштовх до створення малих підприємств, що має позитивний внесок у економічне зростання країни. Розуміння того, що стимулює або стримує розвиток малого бізнесу дає змогу покращувати державну політику та програми допомоги підприємств.

2. Проаналізувавши методи дослідження малого бізнесу, виявили, що використання статистичних методів, таких як опитування, аналіз фінансових даних тощо є корисним інструментом для власників підприємств, що дозволяє їм ефективніше управляти своїм бізнесом та виявляти проблемні сфери.

3. Обґрунтовано, що малий бізнес є важливою складовою сучасної економіки України. Його розвиток сприяє економічному зростанню, створенню нових робочих місць та підвищенню добробуту населення. Його діяльність ґрунтується на принципах самостійності, відповідальності, гнучкості та орієнтованості на потреби споживачів.

4. У результаті ретельного вивчення динаміки показників малого бізнесу в Україні було встановлено, що: частка малих підприємств від загальної кількості підприємств склала 94,2% у 2022 році, що становило понад 246 тисяч діючих підприємств. Цей показник свідчить про значну роль малого бізнесу в економіці України. На підприємствах існує проблема зі збереженням робочих місць, оскільки кількість зайнятих на підприємствах коливається від негативних до позитивних значень. Обсяг реалізованої продукції мав тенденцію до зростання з кожним роком, але через військовий конфлікт у 2022 році різко зменшився на 18,4% порівняно з 2021 роком, що призвело до зниження продуктивності праці та ефективності на виробництві.

5. Дослідивши структуру малого бізнесу, можна стверджувати, що він відіграє велику роль в економіці України, охоплюючи широкий спектр галузей та видів діяльності. Найбільша представленість малих підприємств спостерігається в сфері операцій з нерухомим майном (більше 75%), надання інших видів послуг (майже 65%) та освіти (більше 60%).

6. Після прогнозування обсягу реалізованої продукції в Україні на основі аналітичного вирівнювання встановлено, що очікується збільшення досліджуваного показника на 26,6% у 2023 році та на 7,7% у 2024 році, а отже в компаніях буде зростати продуктивність праці, ефективність роботи та

прибутки попри всі негативні фактори, які можуть заважати стабільному розвитку бізнесу.

7. В ході дослідження стану та динаміки розвитку малого бізнесу Київської області за 2013-2021 роки було виявлено, що незважаючи на нерівномірність розвитку, малий бізнес Київської області загалом демонструє позитивні тенденції. Спостерігається стійке зростання продуктивності праці. Малі підприємства стають все більш конкурентоспроможними. Для подальшого зростання малим підприємствам необхідно адаптуватися до мінливих умов ведення бізнесу, диверсифікувати свою діяльність та використовувати сучасні технології.

8. Порівняльний аналіз розвитку малого бізнесу в Київській області з іншими регіонами України показав, що Київська область демонструє динамічне зростання малого бізнесу, випереджаючи більшість регіонів України за низкою ключових показників: кількість малих підприємств, зайнятість та інші фактори. Однак Київська область відстає від лідерів за темпами зростання обсягу реалізованої продукції малого бізнесу. Київська область має й далі стимулювати розвиток малого бізнесу за допомогою програм підтримки, податкових пільг та інших заходів.

9. Прогнозування кількості малих підприємств у Київській області виявилось складним процесом і не дуже точним, але загальна тенденція показує на їх збільшення на 4,4% у 2022 році, 1,8% у 2023 році та 1,7% у 2024 році.

Результати дослідження свідчать про те, що малий бізнес в Україні стикається з рядом проблем, які ускладнюють його діяльність. До таких проблем можна віднести недостатню підтримку з боку держави, високий податковий тиск, недостатню фінансову допомогу та слаборозвинені умови в окремих регіонах для збільшення підприємств. Але підприємці швидко адаптуються до всіх факторів і продовжують підтримувати економіку України. З урахуванням вищезазначених факторів, можна запропонувати шляхи поліпшення стану малого бізнесу в Україні через вдосконалення регулюючих механізмів, спрощення процедур ведення бізнесу (наприклад, доступ до кредитів, податкові пільги, гранти, тощо), зменшення бюрократії, розвиток консультаційної та інформаційної підтримки. Також, важливим елементом розвитку малого бізнесу є залучення іноземних інвестицій та співпраця з міжнародними партнерами. Це дозволить малим підприємствам отримати доступ до нових ринків та технологій, підвищити конкурентоспроможність та рівень експорту.

АНОТАЦІЯ

Колесник Є. В, «Статистична оцінка тенденцій розвитку малого бізнесу як фактору економічного зростання».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності

« 051 «Економіка» »

(шифр та назва спеціальності)

за освітньою програмою « Бізнес-статистика та аналітика »

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2024.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є процеси діяльності малих підприємств України загалом та Київської області.

У кваліфікаційній роботі розглянуті сучасні проблеми, які стоять на шляху розвитку малого бізнесу в Україні та в Київській області. Проведено статистичне дослідження розмірів, структури, проблем та перспектив розвитку малого бізнесу. Проведено аналіз регіонів України у порівнянні з Київською областю за кількістю діючих малих підприємств та обсягом реалізованої продукції. Розроблено прогнози показників діяльності малого бізнесу в Україні та Київській області.

Ключові слова: *малий бізнес, аналіз, динаміка, малі підприємства, прогнозування, статистика.*

ANNOTATION

Kolesnyk Y. V. "Statistical assessment of small business development trends as a factor of economic growth".

Qualifying work for obtaining an educational bachelor's degree in special

051 «Economics»

for the educational program "Business Statistics and Analytics"

Odessa National University of Economics. - Odessa, 2024.

The bachelor's thesis consists of three sections. The object of study is the processes of activity of small enterprises in Ukraine in general and in the Kyiv region.

The thesis considers modern problems that hinder the development of small businesses in Ukraine and in the Kyiv region. A statistical study of the size, structure, problems and prospects of development of small businesses was conducted. An analysis of the regions of Ukraine was carried out in comparison with the Kyiv region in terms of the number of operating small enterprises and the volume of products sold. Forecasts of indicators of the activity of small businesses in Ukraine and the Kyiv region were developed.

Keywords: *small business, analysis, dynamics, small enterprises, forecasting, statistics.*